

Partsgemensam avsiktsförklaring för det statliga avtalsområdet

De centrala parterna inom det statliga avtalsområdet, Arbetsgivarverket, OFR/S,P,O, Saco-S och Seko ser det som angeläget att bidra till att motverka ohälsa och stigande sjuktal och i stället minska sjuktalerna. Parterna konstaterar att det är ett långsiktigt arbete som krävs för att insatserna ska ge effekt.

Det är Arbetsgivarverkets, OFR/S,P,O, Saco-S och Sekos utgångspunkt att

- en väl fungerade Företagshälsovård är en viktig del i ett långsiktigt arbetsmiljöarbete,
- chefer har en viktig roll i arbetsmiljöarbetet samtidigt som samverkan mellan chef och medarbetare också är av stor betydelse,
- det är många faktorer som har betydelse för sjuktalens utveckling, till exempel är det viktigt att rehabiliteringsarbetet fungerar väl med samtliga involverade aktörer,
- den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö omhändertas.

Parterna är överens om en avsiktsförklaring kring åtgärder som parterna tror kommer att bidra till att motverka och minska sjukskrivningarna inom det statliga avtalsområdet.

Åtgärderna kan lite förenklat delas in i tre grupper: förebyggande, åtgärder under sjukskrivning samt åtgärder för långtidssjukskrivna och deras rehabilitering.

Det är Arbetsgivarverkets, OFR/S,P,O, Saco-S och Sekos avsikt att partsgemensamt

- arbeta vidare med ett arbetsområde Arbetsmiljö ur ett partsperspektiv även efter den 31 december 2016 inom ramen för Partsrådet och dess finansiering,
- fortsätta med ett partsgemensamt arbete kring arbetsmiljöutbildningar,
- inom ramen för arbetsområdet fokusera på friskfaktorer och hur välbefinnande i arbetslivet påverkar den enskilde,
- aktivt sprida och göra känt den kunskapsinformation som finns på Partsrådets hemsida kring arbetsmiljöfrågor samt successivt bygga ut denna,
- utröna behov och eventuellt utveckla ytterligare verktyg för arbetsmiljöarbete (Partsrådet),
- initiera kunskapsinhämtning om orsaker till ohälsa inom staten företrädesvis med fokus på kontaktyrken (jmf Arbetsgivarverkets rapport *Den ökande sjukfrånvaron – en studie av det statliga avtalsområdet mellan 2006-2015*), sammanställa och sprida denna,
- ett partsgemensamt arbete ska göras som i högre grad än tidigare fokuserar på de arbetsmiljöer där sjuktalerna är förhållandevis höga, inledningsvis med fokus på arbetsmiljöer där personalen har mycket kontakt med allmänheten, s.k. kontaktyrken. Syftet med det partsgemensamma arbetet är att identifiera

orsakssamband och riskfaktorer å ena sidan och åtgärder som kan motverka ohälsa och sjukskrivning i dessa arbetsmiljöer å andra sidan,

- utröna förutsättningar för att partsgemensamma medel ska kunna användas för att stödja rehabilitering av långtidssjukskrivna eller förebygga långtidssjukskrivning,
- utveckla former för att följa sjuktalens utveckling och diskutera behovet av insatser från centrala parter,

Parterna träffas kontinuerligt för att diskutera partsfrågor. Parterna konstaterar att det, utifrån de ökade sjuktalen, finns anledning för parterna att ha ett särskilt fokus på arbetsmiljöfrågorna bl.a. företagshälsovården och rehabiliteringskedjan bör belysas.

Vi som parter är överens om att konkretisera innehållet i denna avsiktsförklaring i samband med de kommande avtalsförhandlingarna¹.

Stockholm den 19 augusti 2016

Monica Dahlbom
Arbetsgivarverket

Åsa Erba-Stenhammar
OFR/S,P,O

Lena Emanuelsson
Saco-S

Lars Johansson
Seko

¹ Inom det statliga avtalsområdet pågår för närvarande 2016 års avtalsrörelse och de tidsbegränsade löneavtalen mellan Arbetsgivarverket å ena sidan och OFR/S,P,O respektive Seko å andra sidan löper ut den sista september 2016. Arbetsgivarverket och Saco-S har dock ett avtal som löper tills vidare. I de yrkanden som parterna växlade den 22 juni 2016 finns yrkanden som rör frågor kring arbetsmiljö och hälsa men de är också ihopkopplade med andra frågor i avtalsrörelsen.

Partsgemensamt arbete kring arbetsmiljö och hälsa

Arbetsgivarverket, OFR/S,P,O, Saco-S och Seko, har arbetat med frågor kring arbetsmiljö och hälsa under många år men med lite olika fokus på frågeställningarna. Parallellt har respektive part haft frågor kring arbetsmiljö och hälsa i fokus i det partsegna arbetet.

Partsrådet

De centrala parterna genomför mycket partsgemensamt arbete i Partsrådets regi. Partsrådet är en ekonomisk förening som har i uppdrag att arbeta med områden som de centrala parterna prioriterar inom ramen för partssystemet.

Finansieringen av Partsrådets bygger på en överenskommelse mellan parterna att det ska avsättas en avgift om 0,55 % beräknat på lönesumman till Partsrådet. Under de senaste åren, sedan oktober 2013, har dock parterna varit överens om att sätta ned denna avgift till 0 kr eftersom det funnits tillräckligt med medel i Partsrådet i förhållande till de behov som parterna ser. Om inte parterna i årets avtalsrörelse kommer överens om något annat så kommer avgiften att åter börja tas ut den 1 oktober 2016.

Partsrådets arbete

Arbetet bedrivs inom ramen för ett antal arbetsområden som regleras via överenskommelser mellan de centrala parterna i samband med de avtalsförhandlingar som genomförs inom det statliga avtalsområdet. För perioden 1 oktober 2013 till 31 december 2016 bedrivs ett arbete inom följande arbetsområden.

- Centrala parters stöd till lokal lönebildning
- Centrala parter stöd till lokal samverkan på lokal nivå
- Förändring och utveckling – ett konstant tillstånd
- Arbetsmiljö ur ett partsperspektiv

Vad gäller det sista arbetsområdet så kom parterna i samband med avtalsrörelsen 2012 överens om att gemensamt arbeta med frågor kring arbetsmiljön för att stödja lokala parter i sitt arbete kring frågorna. Detta arbete pågick till och med den 31 december 2013. Inriktningen var arbetsmiljöfrågor med anknytning till hot och våld och säkerhetstänkande ur ett partsperspektiv. I avtalsrörelsen 2013 kom parterna överens om att fortsätta arbeta partsgemensamt med frågor kring detta men också att arbeta med arbetsmiljöutbildningar. Uppdraget, som sträcker sig fram till och med den 31 december 2016, innebär att

- belysa på vilket sätt den fysiska och psykosociala arbetsmiljön och därmed tryggheten i arbetet påverkar förutsättningarna för förändrings- och utvecklingsarbete och arbetstidens förläggning, till exempel övertid. Särskilt fokus skulle riktas mot betydelsen av att det dels finns stöd på alla nivåer inom den lokala arbetsgivarens organisation, dels finns partsprocessade stöddokument eller metoder. I detta sammanhang bör särskild uppmärksamhet riktas mot arbetsmiljöer där hot och våld kan förutses förekomma,

- belysa förekomsten av och risker med ensamarbete i arbetsmiljöer där den anställde kan ha befogenheter att ingripa mot personer och därmed komma i fysisk kontakt med vederbörande på ett sätt som innebär en risk för hot eller våld,
- i verksamheter med risk för hot och våld eller med hög säkerhetsnivå av andra skäl kan det finnas andra konsekvenser av detta som t.ex. behov av förberedelser och säkerhetskontroller liknande före arbetets början. Sambandet mellan risk och säkerhetsnivå å ena sidan och andra frågor som påverkar arbetsmiljö å andra sidan bör belysas,
- arbeta fram partsgemensamma arbetsmiljöutbildningar och genomföra sådana. Det kan vara fråga om grundläggande utbildningar men också fördjupningsutbildningar. Dessa utbildningar ska ses som ett komplement till de utbildningar som redan genomförs. De ska inte ersätta väl fungerande befintliga utbildningar, men kan dock vara ett komplement i förekommande fall. De partsgemensamma utbildningarna ska bidra till en utveckling av arbetsmiljöutbildningar och arbetsmiljöarbetet och i förlängningen arbetsmiljön inom det statliga området. Utbildningar ska genomföras under perioden.

Arbetsområdets fullständiga beskrivning finns i [bilaga 1](#).

Resultatet av arbetet inom arbetsområdet Arbetsmiljö ur ett partsperspektiv är att många föreläsningar, seminarier i olika former har genomförts och material tagits fram som riktar sig till lokala partsföreträdare. Material från seminarier m.m. har gjorts tillgängligt på Partsrådets hemsida, inte bara för lokala parter, utan för alla.

Vad gäller de övriga arbetsområdena så finns kopplingar till hälsoperspektivet i det arbete som bedrivs inom dessa. Som exempel på resultat är det nya ramavtalet om samverkan som parterna tecknat som bygger på erfarenheterna från arbetsområdet om stöd till lokal samverkan. Ramavtalet om samverkan har ett mycket tydligt fokus på att åstadkomma en ökad delaktighet genom att den enskilde medarbetaren ges möjlighet att genom sin kompetens bidra till beslutsunderlag. Erfarenhetsmässigt vet vi att möjligheten delaktighet och påverkan bidrar positivt till arbetsglädje och därmed också hälsa. Ett annat exempel är det arbete som bedrivits i arbetsområdet förändring och utveckling där fokus legat på att delge lokala parter kunskap kring vad som sker i samband med förändringsprocesser och hur lokala parter kan skapa en förändrings- och utvecklingsorienterad miljö vilket också är att förebygga uppkomsten av en ohälsa som kan uppstå i samband med olika förändringsprocesser.

Det partsegna arbetet

Utöver partsgemensamt arbete sker arbete inom ramen för respektive parts organisation och medlemmar.

Saco-S bedriver Arbetsmiljöutbildning, t ex rörande det gränslösa arbetslivet och de nya föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö.

Seko har startat ett projekt som heter Arbetsmiljölyftet. Syftet är att förbättra och utveckla arbetsmiljöarbetet inom hela förbundet.

Inom OFR/S,P,O arbetar respektive förbund aktivt med arbetsmiljöfrågorna, bl.a. i form av utbildningar, arbetsmiljönätverk, seminarier och fördjupningskurser.

De statliga arbetsgivarna hade under flera år haft arbetsmiljö som ett särskilt prioriterat område i den strategi som gällde för de statliga arbetsgivarna fram till och med 2015. Numera är arbetsmiljöfrågorna integrerade i strategiområdena Innovation och utveckling, Attraktiv arbetsgivare och området Ledarskap. Under 2016 har särskilda seminarier hållits och en rapport med analys kring sjuktalen tagits fram i syfte att bidra till arbetet med att minska sjukfrånvaron.

Arbetsmiljö ur ett partsperspektiv

I samband med Avtal 2012 kom parterna överens om att gemensamt arbeta med frågor kring arbetsmiljön för att stödja lokala parter i sitt arbete kring frågorna. Detta arbete har pågått till och med den 31 december 2013. Inriktningen har varit arbetsmiljöfrågor med anknytning till hot och våld och säkerhetstänkande ur ett partsperspektiv. Under förhandlingarna rörande Avtal 2013 har parterna kommit överens om att fortsätta arbeta partsgemensamt med frågor kring detta men också att arbeta med arbetsmiljöutbildningar.

En god arbetsmiljö är en viktig framgångsfaktor för verksamheten och dess utveckling. De statliga verksamheterna är av skiftande karaktär och har olika förutsättningar och förhållanden kring arbetsmiljöfrågor. Arbetet med arbetsmiljöfrågor ska ske systematiskt och området är tydligt reglerat i författningar.

En företeelse som har fått ökat fokus är hot och våld mot anställda i de statliga verksamheterna. Att vara utsatt för hot och våld innebär ett angrepp både mot den enskilde medarbetaren och mot rättssamhället. Även andra riskfaktorer som ensamarbete kan påverka arbetssituationen. Det är därför angeläget för centrala parter att gemensamt arbeta med frågor inom området för att stödja lokala parter i sitt arbete med att förebygga, samverka och hantera hot och våld i arbetet.

Uppdrag

- Belysa på vilket sätt den fysiska och psykosociala arbetsmiljön, och därmed tryggheten i arbetet, påverkar förutsättningarna för förändrings- och utvecklingsarbete och arbetstidens förläggning, till exempel övertid. Särskilt fokus ska riktas mot betydelsen av att det dels finns stöd på alla nivåer inom den lokala arbetsgivarens organisation, dels finns partsprocessade stöddokument eller metoder.

I detta sammanhang bör särskild uppmärksamhet riktas mot arbetsmiljöer där hot och våld kan förutses förekomma.

- Belysa förekomsten av och risker med ensamarbete i arbetsmiljöer där den anställde kan ha befogenheter att ingripa mot personer och därmed komma i fysisk kontakt med vederbörande på ett sätt som innebär en risk för hot eller våld.
- I verksamheter med risk för hot och våld eller med hög säkerhetsnivå av andra skäl kan det finnas andra konsekvenser av detta som t.ex. behov av förberedelser och säkerhetskontroller eller liknande före arbetets början. Sambandet mellan risk och säkerhetsnivå å ena sidan och andra frågor som påverkar arbetsmiljö å andra sidan bör belysas.

- Arbeta fram partsgemensamma arbetsmiljöutbildningar och genomföra sådana. Det kan vara fråga om grundläggande utbildningar men också fördjupningsutbildningar. Dessa utbildningar ska ses som ett komplement till de utbildningar som redan genomförs. De ska inte ersätta väl fungerande befintliga utbildningar, men kan dock vara ett komplement i förekommande fall.

Utbildningarna ska ha det systematiska arbetsmiljöarbetet som grund. Inom ramen för utbildningarna ska på lämpligt sätt både frågor kring fysisk och psykosocial arbetsmiljö belysas, inklusive frågor kring hur ny tekniks användning i arbetet och tillgängligheten genom denna påverkar arbetsmiljön. Målgruppen för dessa arbetsmiljöutbildningar är skyddsombud och arbetsmiljöansvariga hos arbetsgivarna. Syftet med denna del av uppdraget är att utveckla koncept på arbetsmiljöutbildningar, som både vad gäller innehåll och kvalitet tar sikte på de krav som finns i lag och beaktar de avtal och de förhållanden som finns inom det statliga området. De partsgemensamma utbildningarna ska bidra till en utveckling av arbetsmiljöutbildningar och arbetsmiljöarbetet och i förlängningen arbetsmiljön inom det statliga området. Utbildningar ska genomföras under perioden.

- För det fallet att arbetet i någon eller några delar visar på behov av framtagande av gemensamma skrifter, stödmaterial, metoder eller liknande kan även detta bli föremål för arbete inom arbetsområdet om alla parter är överens om detta.

Tidsram

Arbetet ska fortgå till och med den 31 december 2016.

Arbetsätt

En styrgrupp bör tillsättas för arbetsområdet. För att få ett framgångsrikt arbete bör parterna avsätta resurser till det kommande arbetet.

De olika arbetsområden som föreslås inrättas eller har ett pågående uppdrag inom Partsrådet har i många fall beröringspunkter i sina uppdrag. Det är därför viktigt att respektive arbetsområdes arbete bedrivs på ett sådant sätt att synergieffekter tas tillvara samt att det inte uppkommer oklarheter i budskapen till lokala parter.